

Оновлення змісту Держаних освітніх стандартів: реферативний огляд

*Укладач: І. Й. Коваленко, зав. науково-реферативного відділу ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського*

Реферативний огляд містить узагальнену реферативну інформацію про оновлення змісту Державних освітніх стандартів України. Основне призначення огляду – орієнтування споживачів інформації на ознайомлення зі станом освітніх стандартів.

При підготовці огляду були використані матеріали з друкованих видань щодо оновлення змісту Державних освітніх стандартів за 2006– 2010 роки із реферативної бази даних «Україніка наукова» <http://wwwnbuv.gov.ua> та галузевої бази даних Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. <http://wwwlibrary.edu.ua.net/>.

Система освіти в Україні традиційно була централізованою. Сучасне її реформування вимагає перегляду підходів до визначення освітніх стандартів. Вони мають відображати нове бачення суспільного ідеалу освіченості, суспільні вимоги до освіти як основи соціокультурного становлення молодшої людини, сприяти збереженню єдиного освітнього простору в державі, відігравати стабілізуючу та регламентуючу роль. Процес стандартизації освітніх систем відбувається через пошук найоптимальніших співвідношень між суспільно обумовленим інваріантним «ядром» (державним компонентом) освіти, який і визначається стандартом, та диференційованими навчальними курсами.

Стандарти вищої освіти

Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів поєднують узагальнений зміст освіти і навчання та нормативний зміст навчання: варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійні програми та засоби діагностики, навчальні плани, програми навчальних дисциплін. Стандарти вищої освіти розроблені згідно з Законом України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. № 2984, з урахуванням положень Постанови Кабінету Міністрів України «Про розроблення державних стандартів вищої освіти» від 07.08.1998 р. № 2984, іншими нормативно-правовими актами, галузевими стандартами вищої освіти, вимогами Болонського процесу. Вхідження України в глобальний економічний, інформаційний, культурно-освітній простір актуалізує завдання вищої освіти щодо підготовки студентів до конкурентоспроможного професійного життя, являється замовленням на ефективні технології навчання, запровадження методів швидкого навчання, яке має враховувати всі основні складові дидактичної системи з урахуванням міжнародних стандартів якості навчання.

Без права на помилку /Г. Іщенко, М. Хоменко // Вища школа.– 2010.– № 11. – С. 47-56. – Бібліогр.: 11 назв. – укр.

Висвітлено галузеві стандарти вищої освіти в гармонізації з європейськими стандартами за показниками співвідношення аудиторного навчання, практичної підготовки та самостійної роботи. Зазначено, що вища освіта із пасивного транслятора знань поступово стає активним учасником громадського життя з можливостями впливу на соціально-економічний розвиток країни.

Вариативная составляющая отраслевого стандарта высшего образования для специальности "Информатика" / З. С. Сейдаметова //Проблеми сучасної педагогічної освіти : [зб. ст.]. Сер.: Педагогіка і психологія. Вип. 14 ; Ч. 2 / РВНЗ "Крим. гуманіт. ун-т" ; [редкол.: О. В. Глузман та ін.; відп. за вип. М. Я. Ігнатенко]. - Ялта : [б. в.], 2007. С .253-258. - Библиогр.: с. 258 (13 назв.) – укр.

Розглянуто проблеми галузевих освітніх стандартів підготовки бакалаврів у Кримському гуманітарному університеті. Наголошено на важливості ментальності кафедр університету, відносинах між викладачами і студентами. Підкреслено важливість включення у навчальні плани бакалаврів з фаху «Інформатика» таких дисциплін: математика, програмне забезпечення, програмні мови, теорія програмування тощо. Розподіл цих дисциплін по семестрам наведено у таблиці 1. Відмічено, що навчальні плани й навчально-методичні комплекси дисциплін потребують високої кваліфікації викладачів та активного засвоєння міжнародних стандартів підготовки фахівців, а також державних нормативних документів Міністерства освіти і науки України.

Громадянська освіта як фактор формування громадянських компетентностей сучасної молоді / О. Шестопалюк // Рідна школа 2010.– № 3.– С. 33-3.– Бібліогр.: 6 назв.– укр.

Наголошено, що стандарти громадянського виховання повинні будуватися на принципово новій основі як багаторівневі і багато позиційні стандарти-орієнтири, які на сьогоднішній день створити ще не вдалося. Підсумовано, що громадянська освіта - важливий компонент більш загального процесу соціалізації, який формує ціннісні пріоритети, дає змогу набутти навичок громадянського мислення і поведінки в житті, виконувати соціальну роль громадянина - використовувати свої громадянські права і свободи, виконувати обов'язки, виявляти відповідальність.

До проблеми оновлення стандартів вищої освіти в контексті болонських реформ / О. Голубенко, Т. Морозова// Вища школа. – 2006.– № 5-6. – С. 10-18. – Бібліогр.: 11 назв.– укр

Проведено паралелі між принципами проектування освітніх стандартів для української вищої школи та Європейської вищої освіти. Акцентовано увагу на тотожності даних принципів в контексті застосування результатів навчання

при відборі змісту освітніх програм. Доведено, що процес оновлення галузевих стандартів вищої освіти можна прискорити завдяки використанню механізмів консорціумної технології стандартизації.

До проблеми стандартизації термінології освітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій / К. О. Кірей ., Л. О. Кірей // Вісник Черкаського університету / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2009. Сер.: Педагогічні науки, Вип. 146. – С. 27-29. - Бібліогр.: с. 29 (6 назв) – укр.
Розглянуто різні підходи щодо визначення дефініцій електронного освітнього простору: електронний підручник, електронна копія паперового підручника та електронний навчальний комплекс, зокрема, окреслюються провідні ознаки цих понять.

Дослідження якості акселеративного навчання на основі міжнародних стандартів ISO 9000 / В. Ю. Стрельников. // **Вища освіта України: теорет. та наук.-метод. часоп.** Дод. 3. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Т. 4 (11). Моніторинг якості освіти: засоби, технології, та перспективи. Сучасний освітній менеджмент: економічні, організаційні та психологічні засоби реалізації в Україні, Європі та світі / Ін-т вищ. освіти АПН України; [редкол. вип.: Кремень В. Г., Губерський Л. В., Савченко О. Я. та ін.]. – [Київ] : [б. в.], 2008. – - С .151-158. - Бібліогр.: с. 158.– укр.
На основі міжнародних стандартів ISO серії 9000:200 та 9001, визначено цільові групи споживачів системи акселеративного навчання. Обґрунтовано політику і мету її проектування, узгоджену зі стратегією розвитку вищих навчальних закладів. Визначено процеси, необхідні для проектування. Сформовано матрицю розподілу повноважень і відповідальності за якість даної системи. Установлено послідовність і взаємодію процесів. Наведено опис процесів згідно вимог міжнародних стандартів ISO. Сформульовано вимоги до інформаційного забезпечення і документального оформлення системи акселеративного навчання. Проведено аудит якості системи акселеративного навчання, у рамках якого виявлено ланки, які слід удосконалити.

Ідентифікація вищої освіти та її результату (порівняння міжнародного і національного досвіду) / Ж. В. Таланова // Вища освіта України: теорет. та наук.-метод. часоп. / Ін-т вищ. освіти АПН України. - [Київ] : [Гнозис], 2008. - Дод. 2 : Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології, Т. 1 : Педагогіка вищої школи: рефлексії сьогодення. Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна. – С. 382-389. – Бібліогр.: с. 389 (26 назв) – укр.
Розглянуто проблему ідентифікації вищої освіти та її результату. Обґрунтовується мінімальна, необхідна і достатня кількість індикаторів, що визначають основні характеристики вищої освіти. Зафіксовано, що вітчизняне

освітнє законодавство оперує надлишковими поняттєво-термінологічними визначеннями, які ускладнюють стандартизацію національної вищої школи, утруднюють її розуміння, порівнює інтеграцію в європейський простір вищої освіти. Із посиланням на міжнародний досвід аргументовано відповідні пропозиції щодо канонізації показників вищої освіти та її результату.

Концептуальные основы проектирования инновационной системы классификации и стандартизации образовательных программ высшего профессионального образования [Текст] / [Е. В. Караваева и др.]; Федерал. ин-т развития образования. – Москва : [б. и.], 2007. - 71 с. - (Аналитические обзоры по основным направлениям развития высшего образования: Содержание, формы и методы обучения в высшей школе; вып. 6. Новые информационные технологии в образовании). – рус.

Розглянуто концепцію інноваційного підходу до стандартизації і реалізації багаторівневих освітніх програм вищої професійної освіти, розроблених фахівцями МДУ ім. М. В. Ломоносова та інших закладів Російської Федерації (РФ). Викладено питання, пов'язані з розвитком системи державних освітніх стандартів РФ й новими законодавчими ініціативами Міносвіти Росії. Описано основні елементи інноваційної системи стандартизації і класифікації вищої професійної освіти (ВПО) Окремий розділ присвячено актуальним питанням розробки макета федерального державного стандарту нового покоління по спрямуванню підготовки ВПО на базі компетентнісного підходу. Включено проекти важливих нормативних документів, призначених забезпечити реалізацію інноваційної системи стандартизації освітніх програм ВПО.

Модель выпускника бакалаврату “Програмна інженерія” (З досвіду роботи науково-методичної підкомісії 050103) / М. Бондаренко, М. Сидоров, Т. Морозова, І. Мендзєбровський / Вища школа. – 2009. – № 4. – С. 50-61. –
Бібліографія: 18 назв. – укр.

Розроблено галузеві стандарти вищої освіти для бакалаврату “Програмна інженерія”. Висвітлено засади створення документів для напряму підготовки 050103 “Програмна інженерія” - освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ) та освітньо-професійна програма. Репрезентовано реалізовану в ОКХ модель професійної діяльності випускника введеного бакалаврату. Обговорено загальні стратегії педагогіки в галузі інженерії програмного забезпечення та рекомендації з розробки навчальних планів. Звернено увагу на зміщення акцентів, які характеризують відбір змісту навчання у межах напряму “Програмна інженерія” порівняно з напрямом “Комп'ютерні науки”.

Національна кваліфікаційна рамка – інструмент модернізації освіти і навчання / Т. Десятов // Професійно-технічна освіта. – 2010. – № 1. – С. 10-13. – укр.

Розглянуто основні критерії та процедури узгодження національних рівнів кваліфікації з Європейською рамкою кваліфікації (ЄРК). У таблиці наведено дескриптори, що характеризують рівні ЄРК. Як механізм визнання таких кваліфікацій запропоновано професійні стандарти (ПС) - основа для формування національної рамки кваліфікації (НРК), де кожний рівень описаний чітким набором вимог до знань, умінь і компетенцій працівників. На основі експериментальних даних і досвіду європейських країн сформульовано кваліфікації у межах галузі індустрії харчування (охарактеризовано 7 кваліфікаційних рівнів). Підсумовано переваги введення ПС для працедавців, працівників, органів управління освітою. Підкреслено, що ПС є основою формування професійних кваліфікацій у структурі НРК певної професії в певній галузі, основою створення галузевої рамки професійних кваліфікацій.

Освітні стандарти чи навчальні плани? / О. Голубенко, Т. Морозова // Вища школа. – 2008. – № 1. – С. 55-64. – Бібліогр.: 25 назв. – укр.
Проаналізовано чинну методика розробки освітніх стандартів для вищої школи. Особливу увагу зосереджено на моделі професійної підготовки - найбільш дискусійному складнику освітньо-професійної програми.

Освітній стандарт з напрямку "Комп'ютерні науки" як інструмент підготовки кваліфікованих фахівців для ІТ-галузі економіки / Т. В. Ковалюк. - // Проблеми освіти : наук. зб. Вип. 60 / М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти ; [редкол.: І. О. Вакарчук (голов. ред.), В. Д. Шинкарук (заст. голов. ред.) та ін.]. - [Київ] : [б. в.], 2009. – С .24-29.
Подано рекомендації МОН України щодо структури та змісту стандартів освіти з комп'ютерних наук (КН). Розглянуто чинники труднощів розроблення цих стандартів. Визначено принципи розробки стандартів освіти з напрямку КН: принцип системності та строгості; принцип неперервності та цілісності; принцип інтеграції і диференціації; принцип блоково-модульного підходу до формування освітньої програми; принцип практичного орієнтування; принцип сучасності. Вміщено структуру навчального плану з напрямку КН. Сформовано компетенції випускника освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» як систему знань і умінь.

Підготовка вчителів до педагогічного оцінювання в системі післядипломної педагогічної освіти / О. Холод // Нова педагогічна думка. – 2010. – № 1. – С. 80-83. – Бібліогр.: 3 назви. – укр.
Відмічено, що в Україні стандартизоване оцінювання, зокрема тестування, знаходиться на початковому етапі розвитку, значна частина тестової продукції не відповідає найнижчим стандартам якості, а також відсутні знання та інформація про зазначені стандарти. Розкрито переваги та методи усунення недоліків способу оцінювання знань шляхом тестування. Наголошено, що

тестування має дві незаперечні переваги: об'єктивність перевірки знань, умінь і навичок та швидкість перевірки і отримання остаточного результату, зокрема, тестування випускників школи виявляє учнів, які не мають базових знань для продовження навчання.

Підручник з педагогіки в контексті нових освітніх стандартів / Т. Й. Франчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп., 18-19 квіт. 2007 р. / Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. - Кам'янець-Подільський : [б. в.], 2007. – Вип. 6, Т. 2. - С. 164-165.– укр.

Розглянуто проблему формування підручника з педагогіки як засобу забезпечення особистісно орієнтованої професійної освіти. Відмічено, що навчальний посібник, підручник мають бути сформовані у такий спосіб, щоб не лише дати магістранту необхідну інформацію про основи навчально-виховної діяльності у вищій школі, а пропонувати варіанти роботи над інформацією, формувати власне бачення можливостей використання відповідних теоретичних позицій педагогіки вищої школи та практичного використання теорії професійної освітньої діяльності.

Проблеми гуманітаризації освіти в Україні при переході до європейських освітніх стандартів / Т. С. Маршутка. // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти : матеріали п'ятих Ірпінських міжнар. наук.-пед. читань, 24-25 трав. 2007 р. / [орг. комітет: Мельник П. В. (голова), Мадзігон В. М. (співголова), Тарангул Л. Л (заст. голови), Бодашевський В. І. (заст. голови) та ін.] ; АПН України, Нац. акад. держ. податк. служби України. - Ірпінь : [б. в.], 2007. – С .204-206. - Бібліогр.: с. 206 (5 назв).– укр.

Висвітлено проблему гуманітаризації освіти та викладання гуманітарних предметів у ВНЗ як результат приєднання України до Болонської системи. Підкреслено, що європейські освітні стандарти вимагають трансформації національних освітніх концепцій. Основний наголос у цих перетвореннях необхідно робити на прив'язаності циклу гуманітарних дисциплін до специфіки майбутньої професії студента, встановленні чіткої межі відсотку гуманітарних предметів.

Проблема стандартизації програм підготовки магістрів інформаційних технологій у вищій школі України / Р. В. Шаран // Вісник Черкаського університету : Сер.: Педагогічні науки. . Вип. 146 / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького ; [голов. ред.: А. І. Кузьмінський ; редкол. серії: Н. А. Тарасенкова (відп. ред.) та ін.]. - Черкаси : [б. в.], 2009. - С .23-27. - Бібліогр.: с. 27(5 назв).– укр.
Досліджено проблему стандартів за останні роки у вищій освіті в Україні. Відмічено, що у різних університетах України навчальні плани і робочі програми суттєво відрізняються за своєю структурою, що пояснюється відсутністю єдиного стандарту, який відображає склад та обсяг знань, необхідних для

фахівців у сфері інформаційних технологій. Звернено увагу на нерозривний зв'язок стандартизації з якістю професійної підготовки фахівців. Констатовано, що питання ступеневої підготовки фахівців потребує розробки та затвердження галузевих стандартів підготовки магістрів інформаційних технологій, при проектуванні яких варто використовувати рекомендації міжнародних освітніх стандартів.

Роль студентства в реформуванні системи освіти в рамках Болонського процесу / Г. А. Тарасенко // Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта (консенсус, партнерство, стандарти) в контексті Болонського процесу : матеріали наук.-практ. конф., 13-14 груд. 2005 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури. - Харків : ХДАК, 2005. - С. 47-48.— укр.

Розглянуто процес реформування вищої освіти України в рамках Болонського процесу. Наголошено на важливості не допустити «сліпого» копіювання західної моделі системи освіти, а зберегти традиції та здобутки української вищої школи. Особливу увагу в реформуванні системи освіти в Україні приділено студентству, яке змінює своє ставлення до процесу навчання з пасивного на активне. Відмічено, що навчання має відбуватися на засадах ініціативи, інтересу, співпраці студентів і викладачів.

Стан нормативно-правового та організаційно-педагогічного забезпечення процесу підготовки магістрів і аспірантів гуманітарних спеціальностей до застосування засобів математичної статистики / В. В. Павлова // Наука і освіта. – 2006.– № 5-6. – С. 139-142. – Бібліогр.: 7 назв. – укр.

Розглянуто стан підготовки магістрів і аспірантів гуманітарних спеціальностей до застосування засобів математичної статистики. Зіставлені освітні стандарти після вузівської професійної освіти кадрів вищої кваліфікації Росії й України, а також вимоги до відповідності науково-дослідної підготовки магістрантів і аспірантів гуманітарних спеціальностей.

Стандарти вищої освіти нового покоління як дієвий інструмент формування інноваційної моделі підготовки сучасного менеджера / Анатолій Мазаракі, Тетяна Ткаченко // Інноваційний розвиток вищої освіти : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф., 10-11 берез. 2010 р., м. Київ : тези доп / Київ. нац. торг.-екон. ун-т ; [редкол.: А. А. Мазаракі та ін.]. - Київ : [б. в.], 2010. – С. 53-56 – укр.

Розглянуто роботу групи фахівців з розроблення галузевих стандартів вищої освіти нового покоління з напрямку підготовки менеджерів. Запропоновано декілька моделей, спрямованих на розвиток функціональної і змістовної складової розумової діяльності майбутнього фахівця, здатного акумулювати знання,

аналізувати інформацію, здатного до самоактуалізації, до самовдосконалення у новітніх умовах роботи.

Стандарти підготовки фахівців з економіки та управління освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” в контексті Болонського процесу // Вища школа.– 2007.– № 6.– С. 30-36. – укр.

Розглянуто освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників економічних факультетів класичних університетів. Висвітлено вимоги до освітнього рівня та галузеві кваліфікаційні вимоги до соціально-виробничої діяльності. Зроблено відповідні висновки за результатами дослідження.

Стандартизація і регулювання оцінювання / М. Мруга // Післядипломна освіта в Україні 2006р. № 1– С. 75–79.– укр.

Висвітлено роль стандартів у забезпеченні справедливого педагогічного оцінювання. Виділено чотири групи документів зі стандартизації: технічні стандарти, стандарти справедливості, стандарти професійної відповідальності і компетентності, стандарти справедливого педагогічного тестування та оцінювання. Позитивне ставлення учасників семінару-наради «Справедливе оцінювання» до обговорюваних проблем практики якісного оцінювання, взаємопорозуміння та спрямованість на досягнення мети дають упевненість, що утворюється нова професійна єдність.

Стандартизація стандартів вищої освіти / В. І. Луговий. // **Вища освіта України** : теорет. та наук.-метод. часоп. Дод. 2. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Т. 1 . Педагогіка вищої школи: рефлексії сьогодення. Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна / Ін-т вищ. освіти АПН України ; [голов. ред. Віктор Андрущенко ; редкол.: Віль Бакіров та ін.]. - [Київ] : [Гнозис], 2008. С .33-44. - Бібліогр.: с. 42-43.– укр.

Проаналізовано вітчизняну і зарубіжну нормативну літературу щодо стандартизації вищої освіти. Розглянуто основні кваліфікаційні характеристики та освітньо-професійна програма підготовки магістрів за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». Аргументовано брак системності в цій роботі. Сформульовано пропозиції, спрямовані на вдосконалення теорії і практики розроблення, моніторингу та перегляду стандартів вищої школи, що є запорукою необхідної якості стандартів й їх постійного вдосконалення.

Українознавство в державних стандартах освіти: інтегративно-проектний підхід / О. О. Салата, І. М. Григорчак. // **Проектний підхід до компетентісно спрямованої освіти** : наук.-метод. зб. Т. 2 / Ін-т педагогіки НАПН України, Хортиц. навч.-реабілітац. багатопроф. центр, Спеціаліз. шк. I-III ступенів з поглибл. вивченням інозем. мов "Інтелект" м. Києва ; [за наук. ред.: І. Г.

Єрмакова, В. В. Нечипоренко, В. І. Прокопенко ; наук.-літ. ред. Т. І. Люріна]. - Запоріжжя : Вид-во ХНРБЦ, 2008. - С .61-65. - Бібліогр.: с. 65 (5 назв).– укр.
Охарактеризовано українознавство як ядро наукової та освітньої системи, що зумовлює Концепцію національної системи освіти, яка є синтезом вітчизняного і зарубіжного досвіду на засадах гуманістичної філософії. Відмічено, що колективні проекти з українознавства відіграють значну виховну роль і сприяють консолідації спільних зусиль учнів-дослідників, навчають толерантності, шанувати думки одне одного, а, головне, сприяють розвитку творчих обдарувань кожного учасника проекту.

Управління гендерного компонента до освітнього стандарту вищої школи / Т. О. Дороніна // Вісник Черкаського університету / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Черкаси : [б. в.], 2009. Сер.: Педагогічні науки, Вип. 147. - С. 61-66. - Бібліогр.: с. 65-66 (9 назв).– укр.
Розглянуто актуальну проблему впровадження гендерного знання у вітчизняну систему освіти. Визначено звернення автора публікації до питання необхідності введення гендерного компонента до стандарту вищої школи. Стверджується нагальна потреба корегування стандарту вищої педагогічної освіти з урахуванням гендерної складової.

Цілісний освітній простір: педагогічні основи його формування: монографія / Т.Й. Франчук; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка. — Кам'янець-Поділ., 2009. — 244 с. — Бібліогр.: 97 назв. — укр.
Проаналізовано проблему формування цілісного освітнього простору (ОП) в системі професійної та післядипломної освіти на цільовому, змістовому, процесуальному, діагностичному рівнях. Розкрито феномен "цілісності" в педагогічному процесі, основи його реалізації в контексті формування ОП. Визначено освітні стандарти як базовий механізм регуляції й оптимізації освітньої діяльності, статус і функціональне призначення виховання в структурі цілісного ОП, логіку формування та реалізації концепції розвитку ВНЗ на період переходу на кредитно-модульну систему професійної освіти, фактори та логіку формування позитивного ставлення до педагогічної професії за умов післядипломної освіти. Викладено основи забезпечення гуманітарної спрямованості цілісного ОП у регіонах України. Описано особливості особистісної орієнтованості процесу професійної підготовки вчителя, систему організаційних форм навчання в ВНЗ за умов особистісно орієнтованої освіти. Висвітлено науково-дослідну діяльність студента в системі професійного становлення, педагогічну практику в структурі професійної підготовки вчителя. Визначено основи інтеграційних процесів у структурі педагогічної підготовки вчителя, систему поетапного формування загальнопедагогічної компетентності студента, логіку процесу визначення рівня його педагогічної компетентності за модульною навчальною програмою.

ЮНЕСКО та оновлення підходів до забезпечення якості вищої освіти / С. Одерій // Рідна школа. – 2006. – № 10. – С. 5-7. – Бібліогр.: 9 назв. – укр.
Висвітлено питання участі ЮНЕСКО в розвитку і забезпеченні якості вищої освіти, зокрема і в Болонському процесі. Наведено порівняльний аналіз старої та нової версії Міжнародної стандартної класифікації освіти

Стандарти професійної освіти

Професійна освіта нині перебуває під впливом глибоких змін і перетворень у сучасному суспільстві, які визначаються переважно глобальними інтеграційними процесами. Реформування професійної освіти в Україні є частиною оновлення освітніх систем, що відбуваються в останні десятиліття у європейських країнах та пов'язані з визнанням значущості професіоналізму фахівця як рушійної сили суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни стосуються професійної освіти майбутніх фахівців за всіма напрямками підготовки. Саме тому створюються нові освітні стандарти, оновлюються та переглядаються навчальні програми, зміст навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання.

Впровадження європейських освітніх стандартів у ВНЗ культурно-мистецького напрямку / В. В. Ципко // Навчальні заклади культури і мистецтв України: особливості входження в Болонський процес : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 7-8 черв. 2007 р. / Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. - Київ : [б. в.], [2007]. - С. 86-88. – укр.

Розглянуто актуальну і багатоаспектну проблему адаптації національних ВНЗ культурно-мистецького напрямку до європейських освітніх стандартів.

Висвітлено результати впровадження стандартів: активізувалася пізнавальна діяльність студентів та їхня самостійна робота, підвищився їх інтерес до навчальних дисциплін; нарахування рейтингових балів спонукало студентів до підготовки кожного заняття з не фахових дисциплін у повному обсязі. Зазначено, що інтеграційні освітні процеси до європейських стандартів необхідно поєднувати із збереженням та розвитком національного досвіду. Зауважено, що вітчизняна освіта завжди відрізнялася фундаментальною глибиною знань на відміну від вузькоспеціалізованої західної. Саме тому участь України в Болонському процесі та впровадження європейських стандартів у ВНЗ повинно бути спрямоване на поліпшення якості системи освіти, не знижуючи при цьому власних стандартів якості освіти.

Гарантом якості професійного навчання мають стати державні стандарти / Н. Муранова // Рідна школа. – 2010. – № 11. – С. 41-44. – Бібліогр.: 8 назв. – укр.

Актуалізовано проблеми професійно-технічної освіти в Україні. Стверджується, що підняти її якість та оновити зміст можна шляхом запровадження нових державних стандартів, оскільки без них неможливо здійснити типологізації навчальних закладів і визначити організаційно-педагогічні засади щодо реального запровадження різнорівневої підготовки. Виокремлено чинники, що впливають на стандарт освіти. Висвітлено експеримент розроблення стандартів ПТО в українсько-німецькому проекті «Підтримка реформ професійної-технічної освіти в Україні» за участі наукових співробітників Німеччини. Наголошено, що у зв'язку з європейською інтеграцією Україна повинна керуватися європейськими стандартами, необхідно навчатися протягом усього життя тощо. Підсумовано, що навчання дорослого населення нерозривно пов'язане з побудовою громадянського суспільства. Схематично представлено навчання дорослого населення у ПТНЗ за соціальним статусом, за формою навчання, за типами навчальних закладів.

Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Моногр. / С. У. Гончаренко, Н. Г. Ничкало, В. Л. Петренко, С. Г. Костогриз, Ю. Ф. Зіньковський; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. — Хмельниц.: ТУП, 2002. — 334 с.: табл. — укр. *Висвітлено теоретико-методологічні засади розробки державних стандартів професійної освіти та науково-методичне забезпечення даного процесу. Проаналізовано зарубіжний досвід стандартизації, визначено резерви нарощення кваліфікаційного потенціалу фахівців у системі професійної підготовки в Німеччині та Великобританії. Наведено кваліфікаційні вимоги до підготовки робітників машинобудівного профілю.*

Методологічні аспекти розроблення стандартів, заснованих на компетенції /Л. Лук'янова // Професійно-технічна освіта. – 2010. – № 1. – С.18-20. – Бібліогр. 4 назв.– укр.

Як фактор зростання якісних показників підготовки кадрів представлено впровадження державних стандартів професійної освіти нового покоління, наближених до європейських. Професійний стандарт (ПС) визначено як багатофункціональний нормативний документ, який визначає систему показників у вигляді компетенцій для різних кваліфікаційних рівнів і дає змогу визначити ступінь відповідності професійній діяльності робітника вимогам виробництва (сфери послуг), є ключовим механізмом саморегулювання ринку праці тощо. Розкрито методологію розроблення ПС, її складові та принципи в цілому та у розробленні ПС зокрема (принцип урахування особливостей постіндустріального суспільства; урахування міжнародних тенденцій в галузі розроблення ПС; вимірюваність вимог та єдині критерії їх формулювання; визначення у стандартах тільки основних трудових функцій за галузями професійної

діяльності, основа ПС - взірці кращої практики). Зазначено, що процедуру розроблення ПС засновано на методі функціонального аналізу, а саме на виявленні функцій, які мають виконуватися в кожній конкретній галузі професійної діяльності, після чого складається так звана функціональна карта, а виявлені функції стануть основою розроблення ПС і в підсумку - програми навчання, оскільки становлять сукупність компетенцій робітника. Вироблено зауваження щодо розроблення освітніх стандартів і освітніх програм. Підсумовано, що представлена методика створює можливість розробляти ПС з ретельною характеристикою вимірюваних нормативних вимог до результатів та якості виконання робітниками трудових функцій у рамках конкретної галузі професійної діяльності.

Напрями реалізації стандартів професійних кваліфікацій: досвід Республіки Польща / С. Сисоєва // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 19-23.– укр.
Докладно розглянуто такі базові поняття процесу стандартизації, як професія, кваліфікація, вміння, знання, психологічні риси, стандарт професійної кваліфікації, який може існувати на п'яти рівнях:

- кваліфікації, потрібні для виконання простих завдань;
- кваліфікації, необхідні для виконання завдань у типових ситуаціях;
- кваліфікації для виконання складних завдань як у типових, так і в проблемних ситуаціях;
- кваліфікації, потрібні для виконання багатьох різноманітних складних завдань;
- кваліфікації, потрібні для виконання складних завдань, в проблемних ситуаціях, які вимагають прийняття рішення, що має стратегічне значення.

Одним з найголовніших завдань сучасної професійної освіти в Польщі вважається створення умов для досягнення професійних кваліфікацій, що базуються на компетенція, тобто здібностях і стилі поведінки, окреслених вимогами праці.

Науково-методичне забезпечення якості професійної підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів в інституті післядипломної педагогічної освіти / В. Мельник // Нова педагогічна думка. – 2010. – № 1. – С. 62-65.– Бібліогр.: 9 назв.– укр.

Обґрунтовано сучасні підходи до оцінювання якості навчальних досягнень керівників ЗНЗ в інституті післядипломної педагогічної освіти (ППО) з урахуванням освітніх стандартів та професійних вимог. Проаналізовано нові умови менеджменту якості професійної підготовки керівників ЗНЗ. Розкрито сутність та особливості процесу навчання даної категорії керівників у інституті ППО, виокремлено його функціонально-змістовний аспект. Відзначено, що,

враховуючи світову практику оцінювання рівня навчальних досягнень особистості в системі ППО, необхідно науково обґрунтувати та впровадити загальні освітньо-кваліфікаційні стандарти оцінювання якості професійної підготовки керівників ЗНЗ в інституті ППО. Підсумовано, що одним із можливих варіантів розв'язання проблеми професійної підготовки керівників ЗНЗ є розроблення системи управління якістю навчальної діяльності інститутів ППО на основі впровадження інноваційних форм, змісту, методів та технологій навчання/

Общероссийские классификаторы профессионального образования: формирования, ведение, развитие / Б. А. Сазонов, В. Е. Яценко, Ю. В. Гиринович ; Федерал. ин-т развития образования. - М. : ФИРО, 2006. - 67, [1] с. - (Аналитические обзоры по основным направлениям развития высшего образования ; вып. 2. Содержание, формы и методы обучения в высшей школе). - Библиогр.: с. 65-66.— рус.

В аналітичному огляді розповідається про нові підходи до удосконалення комплексу загальноросійських класифікаторів у галузі професійної освіти та системи їх введення. Коротко розглянуто міжнародний досвід формування та ведення класифікатору галузі освіти, особливості побудови та застосування Міжнародної стандартної класифікації освіти ЮНЕСКО. Проаналізовано загальноросійські правила стандартизації, вимоги до системи і технологій ведення загальноросійських класифікаторів в єдиній системі класифікації й кодування техніко-економічної та соціальної інформації в Російській Федерації, узагальнено матеріали Ростехрегулювання з правил розроблення й ведення загальноросійських класифікаторів. Праця призначена фахівцям, які займаються проблемами освіти, менеджерам навчальних закладів, працівникам органів керування освітою.

Освітній стандарт з напрямку "Комп'ютерні науки" як інструмент підготовки кваліфікованих фахівців для ІТ-галузі економіки / Т. В. Ковалюк // Проблеми освіти : наук. зб. / М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти. - [Київ] : [б. в.], 2009. - Вип. 60. - С. 24-29.— укр.

Проаналізовано стан професійних стандартів з інформаційних технологій, що відповідають сучасним вимогам. Зроблено висновок, що кваліфікації не покривають усі вимоги ринку інформаційних технологій. Подано рекомендації МОН України щодо структури та змісту стандартів освіти. Викладено принципи розробки стандартів освіти з напрямку «Комп'ютерні науки». Вміщено навчальний план з напрямку «Комп'ютерні науки» та професійні компетентності як результат реалізації навчального плану бакалавра.

Професійні стандарти – основа формування галузевої рамки кваліфікації
/ Т. М. Десятов // Професійно-технічна освіта – 2009р. № 2. – С. 5-6. – Бібліогр.: 3 назви. – укр.

Розглянуто зміни, необхідність яких зумовлена переходом до навчання та підготовки працівників на базі компетенцій. Визначено соціально-економічні потреби, які мають бути відбиті у кваліфікаційних стандартах на основі компетенцій. Виявлено недоліки, які є свідченням невідповідності існуючої системи забезпечення якості професійної освіти вимогам сьогодення. Обговорено обов'язкові елементи сучасної системи якості професійної підготовки.

Обґрунтовано переваги застосування професійного стандарту, зокрема, для роботодавців, працівників, органів управління освітою, освітніх закладів тощо. Наголошено на тому, що кваліфікаційний стандарт (кваліфікаційна характеристика) містить у собі всі риси професійних стандартів на базі компетенцій. Акцентовано увагу на заходах, що мають передувати створенню професійного і освітнього (академічного) стандартів. Надано рекомендації для кожного кваліфікаційного рівня.

Реформування структури кваліфікацій на основні стандарти компетентності у професійній освіті / М. Костюченко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2010. – № 3, – С. 139-151. – Бібліогр.: 17 назв.– укр.

У контексті вирішення проблеми реформування структури кваліфікацій на основі стандартів компетентності у професійній освіті розкрито сутність базових понять «кваліфікація», «рівень кваліфікації», «компетентність», визначено й обґрунтовано нове поняття «діапазони рівнів професійної компетентності».

Розроблено концепцію компетентності, що базується на модульно-компетентнісному підході, і наведено методичку кількісного оцінювання рівня професійної компетентності педагогічного працівника на основі використання 100-значної інтервальної шкали, «жорстких» і «м'яких» моделей тестування, методу факторизації та процедур кваліфікаційного випробування. У графічному вигляді представлено ієрархічну структуру діяльності та професійної компетентності педагогічного працівника. Обґрунтовано необхідність переходу від застосування традиційного критерію якості підготовки фахівців у вигляді професійних знань, умінь і навичок до інтегрального оціночного критерію - професійної компетентності.

Сопряженность государственных образовательных стандартов основных уровней профессионального образования / Л. Г. Семушина [и др.] ; Федерал. ин-т развития образования. - М. : ФИРО, 2006. - 92 с. - (Аналитические обзоры по основным направлениям развития высшего образования ; вып. 3. Содержание, формы и методы обучения в высшей школе). - Библиогр.: с. 89-91. – укр.

Представлено результати дослідження проблеми сполученості державних освітніх стандартів професійної освіти: наводиться аналіз та оцінка поєднання

існуючих освітніх стандартів початкової, середньої та вищої професійної освіти; визначаються наукові підходи до реалізації сполученості з урахуванням подібності та різниці рівнів освіти, розробляються принципи і показники відображення сполученості, надаються методичні рекомендації з розроблення сполучених освітніх стандартів. Праця адресована керівникам органів управління професійною освітою, професійних навчальних закладів, дослідникам професійної освіти.

Створення Національної системи кваліфікацій – проблема загальнонаціонального рівня / С. Сисоєва // Рідна школа 2010р. № 6. – С. 7 – 13. – Бібліогр.: 28 назв. – укр.

Розглянуто актуальні проблеми створення Національної системи кваліфікацій (НСК) і її головної складової - Національної рамки кваліфікацій (НРК).

Проаналізовано сутність, ключові поняття та структуру НСК. Виокремлено елементи структури НСК: перелік галузей професійної діяльності з відповідними професіями; професійні стандарти, що базуються на видах, галузях професійної діяльності, що дають змогу уточнити і систематизувати як класифікатори, задіяні на ринку праці, так і напрями підготовки в системі освіти і навчання; необхідний рівень освіти і навчання у формі каталогу; процедуру визнання професійних стандартів; освітні стандарти; Національну рамку кваліфікацій; систему забезпечення якості кваліфікацій та підтримки НРК; інституціональні механізми НСК. Розглянуто нормативно-правові, організаційно-технологічні та науково-методичні проблеми створення НСК і розроблення НРК.

Сучасні стандарти професійно-технічної освіти: зб. матеріалів конф., 2008 р., Київ / Ред.: В.О. Радкевич; Акад. пед. наук України. — К.: Наук. світ, 2008. — 185 с.— укр.

Висвітлено теоретичні та методичні засади розробки стандартів професійно-технічної освіти в контексті інтеграційних процесів. Проаналізовано міжнародний досвід створення системи кваліфікацій і стандартів компетентності. Розглянуто результати апробації державних стандартів професійно-технічної освіти та наведено рекомендації щодо їх подальшого вдосконалення. Увагу приділено механізмам реалізації неперервної освіти, аналізу підходів до розробки стандартів робітничих професій, стандартизації екологічної освіти, розробці навчальних планів і програм для професійного навчання кваліфікованих робітників за сучасних умов.

Теоретичні основи стандартизації вищої професійної освіти / Н. А. Фоменко // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України, Мін-во освіти і науки України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти. - [Київ] : [б. в.], 2009. - **Вип. 61.** - С. 156-164 : іл. - Бібліогр.: с. 164 (24 назви). – укр.

Проведено теоретико-методологічний аналіз, який засвідчив, що стандартизація – «діяльність, спрямована на упорядкування деяких сфер промисловості, послуг, науки тощо за допомогою упорядкування становища для загального та численного використання відносно реального існуючих завдань, а також формування єдиної нормативної оцінки вимірювання, завдяки якій з'являються можливості порівнювати результати». Відмічено, що як процедура розроблення та затвердження сукупності норм та положень, стандартизація освіти в Україні визначає : зміст освіти, зміст навчання, нормативний термін навчання, засоби діагностики якості освіти. Вміщено таблицю концептів стандарту вищої освіти. Засвідчено наявність трьох груп суперечностей стандартів вищої освіти. Констатовано, що стандарти вищої професійної освіти покликані забезпечити збереження єдності освітянського простору держави, гарантувати високу якість освіти, можливість неперервної освіти та академічної мобільності особистостей, раціональну витрату фінансових та людських ресурсів, стабільність системи вищої професійної освіти

Освітні стандарти у міжнародному контексті

Бурхливий розвиток інформаційних технологій, зростання соціально-економічних перетворень, забезпечення конкурентноздатності фахівців вимагає впровадження нових підходів до навчального процесу. Особливо гостро зазначене завдання постало після входження України в єдину зону вищої освіти, одним з постулатів якої є реалізація ідей міжнародних стандартів, визначальними критеріями яких для України є зростання якості підготовки фахівців, відповідність ринку праці, мобільність, сумісність кваліфікації у світовому освітньому просторі.

American Education. 11th ed. / J. Spring. - Boston [etc.] : McGraw-Hill, 2002. - 322 p. - Бібліогр. у кінці розд.– англ.

У стислому і досить конкретизованому викладі матеріалу книги висвітлено коло питань, які стосуються історичних, політичних, соціальних та правових аспектів розвитку шкільної освіти США. Одинадцять видання включає нові розділи, присвячені актуальним проблемам стандартизації освітнього процесу з урахуванням наукових здобутків гендерної теорії та розвитку міжкультурної освіти. Визначено головні критерії розмежування понять місцевого, державного та федерального контролю шкіл. Становить інтерес для фахівців педагогічних наук, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів.

Британські професійні та академічні стандарти у сфері ІКТ / Т. Морозова
// Вища школа.– 2008.– № 11.– 42-5.–1 Бібліогр.: 6 назв.– укр.

Визначено рамкові кваліфікаційні структури, створені європейськими профільними асоціаціями та науковими товариствами з інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Розкрито призначення кваліфікаційних

рамкових структур. Проаналізовано широкий спектр джерел: британську кваліфікаційну рамку "Стандарти компетенцій для інформаційної епохи"(SFIA); перелік освітніх програм з ІКТ на сайті національної служби прийому до університетів і коледжів (UCAS); академічні стандарти для предметної галузі Computing на сайті Агенції з забезпечення якості вищої освіти (QAA). Виявлено особливості британських професійних і академічних стандартів у сфері ІКТ. Здійснено їх порівняння зі стандартами вищої освіти України.

Вища освіта за міжнародними стандартами: досвід Українсько-американського гуманітарного інституту (До 175-річчя НПУ ім. М. П. Драгоманова) / О. Романовський, Ю. Романовська // Рідна школа. – 2009. – № 12. – С. 33-37.– укр.

Проаналізовано 13-річний досвід діяльності Українсько-американського гуманітарного інституту «Вісконсінський Міжнародний Університет (США) в Україні», метою якого з перших днів свого існування надає вищу освіту за міжнародними стандартами на рівні бакалавра та магістра, підвищує кваліфікацію викладачів і фахівців менеджменту і бізнесу як для України, так і для 22 країн світу, залучає до освітньо-виховної та науково-дослідної роботи велику кількість українських і іноземних викладачів. Однією з особливостей діяльності університету є закордонне включення навчання. Студенти мають змогу навчатися від 2-4 тижнів до одного семестру і більше навчатися, стажуватися і проходити практику в університетах і коледжах інших країн.

Європейські освітні стандарти з підготовки ІТ-фахівців / Т. М. Басюк, Н. О. Думанський. - // Проблеми освіти : наук. зб. Вип. 60 / М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти ; [редкол.: І. О. Вакарчук (голов. ред.), В. Д. Шинкарук (заст. голов. ред.) та ін.]. - [Київ] : [б. в.], 2009. – Вип.. 60. – С .66-71. - Бібліогр.: с. 71 (4 назви) : іл.– укр.

Розглянуто освітній стандарт "European Computer Driving Licence (ECDL), що є основним критерієм для визначення рівня підготовки фахівців з інформаційних технологій (ІТ). Наводяться особливості застосування цього освітнього стандарту. Висвітлено історію та актуальність проекту та просування стандарту. Подано перелік країн, що визнають цей стандарт. Вміщено базові назви десяти освітніх програм ECDL від сертифікації початкового рівня до спеціалізованих та професійних програм у галузі ІТ і детальний опис цих програм. Відмічено перспективи розвитку стандарту ECDL. Констатовано, що запровадження сертифікації за стандартом ECDL дозволить інтегрувати в Україні міжнародну систему оцінки фахових знань; підвищити конкурентоспроможність студента у цій галузі; полегшить працевлаштування випускників, а інтеграція зазначеного стандарту у навчальний процес дасть можливість готувати висококваліфікованих спеціалістів з ІТ.

Європейські стандарти освіти в контексті Болонського процесу (історіогенетичні аспекти проблеми) / І. Гамерська // Молодь і ринок 2010.— № 9.— С. 126-131.— Бібліогр.: 5 назв. — укр.

Розглянуто актуальні шляхи розвитку освітнього простору Європи, зокрема в контексті Болонського процесу. Проаналізовано історіогенез ключових подій і документів формування цього складного феномена, який передбачає широкі інтегративні та інноваційні тенденції та зміни в системі європейської освіти. Проаналізовано процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і потрібних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи. Розкрито мету Болонського процесу.

Моніторинг стандартів освіти. Присвячено Джонові Ф.Ківзу / Ред.: А. Тайджман. — Л.: Літопис, 2003. — 328 с. — (Освіта). — укр.

Розкрито суть поняття моніторингу освіти, визначено його об'єкти: вхідні ресурси шкільництва, шкільні процеси та результати. Наведено схему вимірювання освітніх змін, запропоновано технічні стандарти міжнародної освітньої статистики. Висвітлено методи та проблеми встановлення стандартів досягнень у США, а також проблеми визначення критичних точок для стандартів. Здійснено моніторинг афективних і когнітивних результатів, наведено підходи до встановлення стандартів.

Напрями реалізації стандартів професійних кваліфікацій: досвід Республіки Польщі / С.Сисоєва / Шлях освіти 2008.— № 1.— С. 19-22.— укр.

Розглянуто проблеми опрацювання стандартів професійних кваліфікацій та ефективні напрями їх запровадження в Республіці Польщі. Подано схему структури стандарту професійних кваліфікацій. Охарактеризовано п'ять рівнів (компетенцій), на яких можуть існувати професійні кваліфікації. Окреслено вимоги, які повинні забезпечити польські стандарти професійних кваліфікацій. Зосереджено увагу на системах програмних стандартів, контрольних стандартів, номінаційних стандартів та стандартів забезпечення, які охоплюють стандарти професійних кваліфікацій. Виділено основні засади модульного професійного навчання, яке дає змогу пристосувати професійну підготовку до вимог ринку праці. Визначено умови, від яких залежить розвиток професійної освіти в Польщі в контексті підвищення якості підготовки й виконання міжнародних вимог (передусім вимог ЄС). Запропоновано розробку спільної для України і Польщі концепції професійного навчання та модульної професійної підготовки, яка відображала б вимоги компетентнісного підходу в професійній освіті.

Образовательные стандарты Российской Федерации нового поколения и проблемы их внедрения и реализации в современных условиях / С. П. Ломов.

//Післядипломна педагогічна освіта: європейські орієнтири та регіональні пріоритети : тези міжнар. наук.-практ. конф. (10-11 верес. 2009 р., м. Біла Церква) / Київ. обл. ін-т післядиплом. освіти пед. кадрів, Ун-т менеджменту освіти АПН України ; [редкол.: Олійник В. В. та ін.]. - Біла Церква : [б. в.], 2009.– С .23-26.– укр.

Російський федеральний державний освітній стандарт другого покоління – новий документ, призначення і функції якого, сфера його діяльності значно розширились і почали обіймати галузі освітньої практики, які раніше не нормувалися. Головна мета стандарту – створення умов для досягнення розвитку російської освіти, підвищення її якості, досягнення нових освітніх результатів, забезпечення її конкурентоспроможності. Зауважено, що у освітніх стандартах є багато різних споживачів: батьки і учні, вчителі, виші, громадськість, урядова і виконавча влада тощо. Вимоги до складання стандартів представлено як конкретизацію цілей освіти. Важливою складовою частиною державних освітніх стандартів є вимоги до результатів освоєння основних загальноосвітніх програм.

Освітні стандарти та розробка тестів як інструменту їх оцінювання: досвід країн зарубіжжя /О. Овчарук // Директор школи, ліцею, гімназії.– 2008. – № 6.– С. 4-6 – Бібліогр.: 9 назв. – укр.

Розкрито фактори, які зумовлюють необхідність встановлення освітніх стандартів у багатьох країнах у пострадянський період. Визначено поняття освітнього стандарту (за Т. Хьюсеном та А. Тайджманом, Г. Цізеком). Проаналізовано підходи до питання оцінювання стандартів у зарубіжних країнах. Акцентовано увагу на компонентах, зокрема, за Г. Цізеком (університет Толедо, Іспанія), на які має спиратися розробка тестів щодо оцінювання стандартів: доцільність, методика, процедура тощо.

Основні тенденції розвитку громадянського виховання в США в кінці ХХ століття / О. Войченко // Зб. наук. пр. Уманського держ. пед. університету імені Павла Тичини. – 2009. – Ч. 2.– С.63-69. – Бібліогр.: 28 назв. – укр.

Проаналізовано основні тенденції розвитку громадянського виховання в США в кінці ХХ століття. Представлено програми та стандарти, які є свідченням прагнення уряду виховати високий рівень громадянської відповідальності серед населення. Зроблено висновок, що досягнення бажаних результатів можливе лише за умови централізованої політики з того чи іншого питання за підтримки всіх рівнів влади.

Полікультурна освіта вчителів в університетах США / Я. Гулецька //Шлях освіти.– 2007.– № 4.– С. 25-28.–укр.

Досліджено досвід полі культурної освіти в університетах США. Розглянуто й охарактеризовано стандарти Національної ради з акредитації освіти вчителів (NCATE) як обов'язкові умови акредитації підготовчих програм вчителів.

Наголошено на перспективності творчого використання зарубіжного педагогічного досвіду для вітчизняної педагогічної науки.

Правові основи стандартизації сучасної державної школи в США / О.І. Літвінов // Освіта на Луганщині. — 2009. — № 1. — С. 69-76. — Бібліогр.: 13 назв. — укр.

Головні документи, які зумовлюють нові освітні стандарти в США: "Закон про початкову і середню освіту", "Закон про захист національної освіти", "Нація в небезпеці", "Час для результатів", "Америка 2000: освітня стратегія", "Національні цілі в освіті", "Цілі 2000", "Доклад Комісії Бредлі", "Не залишаючи осторонь жодної дитини". Новий освітній стандарт ставить нові цілі: створення повноцінного простору розвитку дитини й організацію супроводу її індивідуального розвитку, що сприяє успішній соціалізації дитини і засвоєнню нею ключових знань.

Реалізація права на освіту в країнах Європейського Союзу / Л. О. Загоруйко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету 2010р. — № 1.— С. 173-178.— Бібліогр.: 7 назв. — укр.

Досліджено проблему реалізації права на освіту у країнах Європейського Союзу в крос-культурному контексті. Простежено генезу цього питання у хронологічній вертикалі. Розглянуто національні відмінності у підходах до реалізації права на освіту на сучасному етапі розвитку суспільства. Окреслено певні освітні стандарти, яких намагається дотримуватись ЄС, та причини виникнення нерівності у різних країнах Європейського Союзу. Охарактеризовано основні умови забезпечення рівного доступу до освіти та виділяються основні проблеми, які необхідно вирішити в цьому контексті (дискримінація, нерівність, ігнорування та експлуатація стосовно дівчат, жінок, національних меншин тощо).

Стандарти освіти у міжнародному контексті / В. Загвоздкін // Шлях освіти 2009.— № 3.— С. 20-22.— укр.

У світлі міжнародного досвіду розробки та застосування стандартів у сфері освіти проаналізовано введення стандартів освіти у Росії. Зазначено, що при застосуванні стандартів у сфері освіти має значення не лише якість стандартів, як таких, а й те, як вони застосовуються в системі: вони можуть стати потужним інструментом розвитку освіти і сприяти підвищенню її якості або, навпаки, консервувати систему, а в багатьох випадках і спричинити різке зниження якості освіти. Підсумовано, що в інтернаціональній дискусії вживають такі види стандартів: стандарти умов і процесів навчання (оснащеність школи, концепції навчання, кваліфікація персоналу тощо), стандарти змісту (визначають зміст і цілі), стандарт результатів (визначає вимоги до результатів навчання у формі граничного значення на певній шкалі).

Стандарти оцінювання педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США / І. Зварич // Молодь і ринок.– 2010р.– № 9.– С. 58-64.– Бібліогр.: 4 назв. – укр.

Розглянуто стандарти педагогічної діяльності викладачів США, проаналізовано норми базових стандартів INTASC та охарактеризовано стандарти оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах і дано їх визначення. З'ясовано, що реформування системи освіти США та модернізація вищих навчальних закладів змусили науковців переглянути і вдосконалити вимоги до викладання навчальної дисципліни, оцінювання педагогічної діяльності викладачів та визначення рівня їх професіоналізму.

Теоретичні засади зовнішнього оцінювання в освітній системі Німеччини / І. В. Шимків // Проблеми сучасної педагогічної освіти : [зб. ст.] / РВНЗ "Крим. гуманіт. ун-т". - Ялта : [б. в.], 2005. Сер.: Педагогіка і психологія, **Вип. 8. - С. 46-51. - Бібліогр.: с. 51 (7 назв) – укр.**

Розглянуто питання проектування зовнішнього оцінювання навчальних досягнень учнів, аналізу теоретико-методологічної основи стандартизованих вимірювань в системі освіти Німеччини. Оскільки розроблення сучасної концепції освіти, необхідної Україні на етапі її національного відродження, значною мірою спирається саме на світові надбання, проблема набуває особливого значення

Якість освітніх послуг з позицій міжнародних стандартів серії ISO 9000:2000 / Л. Корнеєва, М. Сіницький // Освіта і управління.– 2006.– № 1.– С. 87-90. – Бібліогр.: 7 назв. – укр.

Досліджено міжнародний стандарт ISO 9001:2000, що пропонує перехід від схеми “чорного ящика” до “прозорої” системи керування організацією, цільовою функцією якої є якість. Підкреслено, що зазначений стандарт є першим кроком до побудови системи керування - каркаса, що надалі можна нарошувати іншими підсистемами. Сформульована думка, що керування якістю на основі ISO 9001:2000 ґрунтується на системному підході і передбачає детальний опис усіх зовнішніх і внутрішніх процесів системи і зв'язків між ними.

Література

1. Басюк Т. М. Європейські освітні стандарти з підготовки ІТ-фахівців / Т. М. Басюк, Н. О. Думанський. - // Проблеми освіти : наук. зб. Вип. 60 / М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти ; [редкол.: І. О. Вакарчук (голов. ред.), В. Д. Шинкарук (заст. голов. ред.) та ін.]. - [Київ] : [б. в.], 2009. – Вип.. 60. – С. 66-71. - Бібліогр.: с. 71 (4 назви) : іл.– укр.

2. Бондаренко, М. и др. Модель випускника бакалаврату “Програмна інженерія” (з досвіду роботи науково-методичної підкомісії 050103) / М. Бондаренко,

М. Сидоров, Т. Морозова, І. Мендзєбровський / Вища школа. – 2009. – № 4. – С. 50-61. – Бібліографія: 18 назв. – укр.

3. Войченко, О. Основні тенденції розвитку громадянського виховання в США в кінці ХХ століття / О. Войченко // Зб. наук. пр. Уманського держ. пед. університету імені Павла Тичини. – 2009. – Ч. 2. – С. 63-69. – Бібліогр.: 28 назв. – укр.

4. Вороніна, Т. О. Управдження гендерного компонента до освітнього стандарту вищої школи / Т. О. Дороніна // Вісник Черкаського університету / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Черкаси : [б. в.], 2009. Сер.: Педагогічні науки, Вип. 147. - С. 61-66. - Бібліогр.: с. 65-66 (9 назв)

5. Гамерська, І. Європейські стандарти освіти в контексті Болонського процесу (історіогенетичні аспекти проблеми) / І. Гамерська // Молодь і ринок 2010. – № 9. – С. 126-131. – Бібліогр.: 5 назв. – укр.

6. Голубенко, О., Морозова, Т. До проблеми оновлення стандартів вищої освіти в контексті болонських реформ / О. Голубенко, Т. Морозова // Вища школа. – 2006. – № 5-6. – С. 10-18. – Бібліогр.: 11 назв. – укр

7. Гончаренко, С. У. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Моногр. / С. У. Гончаренко, Н. Г. Ничкало, В. Л. Петренко, С. Г. Костогриз, Ю. Ф. Зіньковський; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. — Хмельниц.: ТУП, 2002. — 334 с.: табл. — укр.

8. Десятов, Т. Національна кваліфікаційна рамка – інструмент модернізації освіти і навчання / Т. Десятов // Професійно-технічна освіта. – 2010. – № 1. – С. 10-13. – укр.

9. Гулецька, Я. Полікультурна освіта вчителів в університетах США / Я. Гулецька // Шлях освіти. – 2007. – № 4. – С. 25-28. – укр.

10. Десятов, Т. М. Професійні стандарти – основа формування галузевої рамки кваліфікації / Т. М. Десятов // Професійно-технічна освіта – 2009р. № 2. – С. 5-6. – Бібліогр.: 3 назви. – укр.

11. Загвоздкін, В. Стандарти освіти у міжнародному контексті / В. Загвоздкін // Шлях освіти 2009. – № 3. – С. 20-22. – укр.

12. Загоруйко, Л. О. Реалізація права на освіту в країнах Європейського Союзу / Л. О. Загоруйко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету 2010р. – № 1. – С. 173-178. – Бібліогр.: 7 назв. – укр.

13. Зварич, І. Стандарти оцінювання педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США / І. Зварич // Молодь і ринок.– 2010р.– № 9.– С. 58-64.– Бібліогр.: 4 назв. – укр
РВНЗ "Крим. гуманіт. ун-т". - Ялта : [б. в.], 2005. Сер.: Педагогіка і психологія, Вип. 8. - С. 46-51. - Бібліогр.: с. 51 (7 назв).– укр.
14. Іщенко, Т., Хоменко, М. Без права на помилку /Т. Іщенко, М. Хоменко // Вища школа.– 2010.– № 11. – С. 47-56. – Бібліогр.: 11 назв. – укр.
15. Караваева, Е. В. Концептуальные основы проектирования инновационной системы классификации и стандартизации образовательных программ высшего профессионального образования [Текст] / [Е. В. Караваева и др.]; Федерал. ин-т развития образования. – Москва : [б. и.], 2007. - 71 с. - (Аналитические обзоры по основным направлениям развития высшего образования: Содержание, формы и методы обучения в высшей школе; вып. 6. Новые информационные технологии в образовании).– рус.
16. Кірей, К. О., Кірей, Л. О. До проблеми стандартизації термінології освітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій /К. О.Кірей ., Л. О. Кірей
17. Ковалюк , Т. В. Освітній стандарт з напряму "Комп'ютерні науки" як інструмент підготовки кваліфікованих фахівців для ІТ-галузі економіки / Т. В. Ковалюк // Проблеми освіти : наук. зб. / М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти. - [Київ] : [б. в.], 2009. - **Вип. 60**. - С. 24-29. – укр.
18. Корнеєва, Л. Якість освітніх послуг з позицій міжнародних стандартів серії ISO 9000:2000 / Л.Корнеєва, М. Сіницький // Освіта і управління.– 2006.– № 1.– С. 87-90. – Бібліогр.: 7 назв. – укр
19. Костюченко, М. Реформування структури кваліфікацій на основні стандарти компетентності у професійній освіті / М. Костюченко //Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2010. – № 3, – С. 139-151. – Бібліогр.: 17 назв.– укр.
- 19 Літвінов, О. І. Правові основи стандартизації сучасної державної школи в США / О.І. Літвінов // Освіта на Луганщині. — 2009. — N 1. — С. 69-76. — Бібліогр.: 13 назв. — укр.
20. Ломов, С. П. Образовательные стандарты Российской Федерации нового поколения и проблемы их внедрения и реализации в современных условиях / С. П. Ломов. //Післядипломна педагогічна освіта: європейські орієнтири та регіональні пріоритети : тези міжнар. наук.-практ. конф. (10-11 верес. 2009 р., м. Біла Церква) /

Київ. обл. ін-т післядиплом. освіти пед. кадрів, Ун-т менеджменту освіти АПН України ; [редкол.: Олійник В. В. та ін.]. - Біла Церква : [б. в.], 2009.– С .23-26. – укр.

21. Луговий, В. І. Стандартизація стандартів вищої освіти / В. І. Луговий. //Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часоп. Дод. 2. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Т. 1 . Педагогіка вищої школи: рефлексії сьогодення. Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна / Ін-т вищ. освіти АПН України ; [голов. ред. Віктор Андрущенко ; редкол.: Віль Бакіров та ін.]. - [Київ] : [Гнозис], 2008. С .33-44. - Бібліогр.: с. 42-43. – укр

22. Лук'янова, Л. Методологічні аспекти розроблення стандартів, заснованих на компетенція /Л. Лук'янова // Професійно-технічна освіта. – 2010. – № 1. – С.18-20. – Бібліогр. 4 назв.– укр

23. Мазаракі, А. Стандарти вищої освіти нового покоління як дієвий інструмент формування інноваційної моделі підготовки сучасного менеджера / Анатолій Мазаракі , Тетяна Ткаченко // Інноваційний розвиток вищої освіти : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф., 10-11 берез. 2010 р., м. Київ : тези доп / Київ. нац. торг.-екон. ун-т ; [редкол.: А. А. Мазаракі та ін.]. - Київ : [б. в.], 2010. – С .53-56 – укр.

24. Маршрутка, Т. С. Проблеми гуманітаризації освіти в Україні при переході до європейських освітніх стандартів / Т. С. Маршрутка. // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти : матеріали п'ятих Ірпінських міжнар. наук.-пед. читань, 24-25 трав. 2007 р. / [орг. комітет: Мельник П. В. (голова), Мадзігон В. М. (співголова), Тарангул Л. Л (заст. голови), Бодашевський В. І. (заст. голови) та ін.] ; АПН України, Нац. акад. держ. податк. служби України. - Ірпінь : [б. в.], 2007. – С .204-206. - Бібліогр.: с. 206 (5 назв).– укр.

25. Мельник, В. Науково-методичне забезпечення якості професійної підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів в інституті післядипломної педагогічної освіти / В. Мельник //Нова педагогічна думка. – 2010.– № 1. – С. 62-65.– Бібліогр.: 9 назв.– укр.

26 Моніторинг стандартів освіти. Присвячено Джонові Ф.Ківзу / Ред.: А. Тайджман. — Л.: Літопис, 2003. — 328 с. — (Освіта). — укр.

27. Морозова, Т. Британські професійні та академічні стандарти у сфері ІКТ / Т. Морозова // Вища школа.– 2008.– № 11.– 42-5.–1 Бібліогр.: 6 назв.– укр.

28. Мруга, М. Стандартизація і регулювання оцінювання / М. Мруга // Післядипломна освіта в Україні 2006р. № 1– С. 75–79.– укр.
29. Овчарук, О. Освітні стандарти та розробка тестів як інструменту їх оцінювання: досвід країн зарубіжжя / О. Овчарук // Директор школи, ліцею, гімназії.– 2008. – № 6.– С. 4-6 – Бібліогр.: 9 назв. – укр.
30. Павлова, В. В. Стан нормативно-правового та організаційно-педагогічного забезпечення процесу підготовки магістрів і аспірантів гуманітарних спеціальностей до застосування засобів математичної статистики / В. В. Павлова // Наука і освіта. – 2006.– № 5-6. – С. 139-142. – Бібліогр.: 7 назв. - укр
31. Романовський, О. Вища освіта за міжнародними стандартами: досвід Українсько-американського гуманітарного інституту (До 175-річчя НПУ ім. М. П. Драгоманова) / О. Романовський, Ю. Романовська // Рідна школа. – 2009. – № 12. – С. 33-37.– укр.
32. Сазонов, Б. А. Общероссийские классификаторы профессионального образования: формирование, ведение, развитие / Б. А. Сазонов, В. Е. Яценко, Ю. В. Гиринович ; Федерал. ин-т развития образования. - М. : ФИРО, 2006. - 67, [1] с. - (Аналитические обзоры по основным направлениям развития высшего образования ; вып. 2. Содержание, формы и методы обучения в высшей школе). - Библиогр.: с. 65-66. – укр.
33. Салата, О. О. Українознавство в державних стандартах освіти: інтегративно-проектний підхід / О. О. Салата, І. М. Григорчак. // Проектний підхід до компетентісно спрямованої освіти : наук.-метод. зб. Т. 2 / Ін-т педагогіки НАПН України, Хортиц. навч.-реабілітац. багатопроф. центр, Спеціаліз. шк. I-III ступенів з поглибл. вивченням інозем. мов "Інтелект" м. Києва ; [за наук. ред.: І. Г. Єрмакова, В. В. Нечипоренко, В. І. Прокопенко ; наук.-літ. ред. Т. І. Люріна]. - Запоріжжя : Вид-во ХНРБЦ, 2008. - С .61-65. - Бібліогр.: с. 65 (5 назв).– укр.
34. Сейдаметова, З. С. Вариативная составляющая отраслевого стандарта высшего образования для специальности "Информатика" / З. С. Сейдаметова //Проблеми сучасної педагогічної освіти : [зб. ст.]. Сер.: Педагогіка і психологія. Вип. 14 ; Ч. 2 / РВНЗ "Крим. гуманіт. ун-т" ; [редкол.: О. В. Глузман та ін.; відп. за вип. М. Я. Ігнатенко]. – Ялта : [б. в.], 2007. С .253-258. – Библиогр.: с. 258 (13 назв.) – укр.
35. Семушина, Л. Г. Сопряженность государственных образовательных стандартов основных уровней профессионального образования / Л. Г. Семушина [и др.] ; Федерал. ин-т развития образования. - М. : ФИРО, 2006. - 92 с. - (Аналитические обзоры по основным направлениям развития высшего образования ; вып. 3.

Содержание, формы и методы обучения в высшей школе). - Библиогр.: с. 89-91. – укр.

36. Сисоєва, С. Напрями реалізації стандартів професійних кваліфікацій: досвід Республіки Польща / С. Сисоєва // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 19-23.– укр.

37. Сисоєва, С. Створення Національної системи кваліфікацій – проблема загальнонаціонального рівня / С. Сисоєва // Рідна школа 2010р. № 6. – С. 7 – 13. – Бібліогр.: 28 назв. – укр

38. Сучасні стандарти професійно-технічної освіти: зб. матеріалів конф., 2008 р., Київ / Ред.: В.О. Радкевич; Акад. пед. наук України. — К.: Наук. світ, 2008. — 185 с.— укр.

39. Стандарти підготовки фахівців з економіки та управління освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” в контексті Болонського процесу //Вища школа.– 2007.– № 6.– С. 30-36. – укр.

40. Стрельников, В. Ю. Дослідження якості акселеративного навчання на основі міжнародних стандартів ISO 9000 / В. Ю. Стрельников. //Вища освіта України: теорет. та наук.-метод. часоп. Дод. 3. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Т. 4 (11). Моніторинг якості освіти: засоби, технології, та перспективи. Сучасний освітній менеджмент: економічні, організаційні та психологічні засоби реалізації в Україні, Європі та світі / Ін-т вищ. освіти АПН України; [редкол. вип.: Кремень В. Г., Губерський Л. В., Савченко О. Я. та ін.].–[Київ] : [б. в.], 2008. – - С .151-158. - Бібліогр.: с. 158.– укр.

41. Таланова, Ж. В. Ідентифікація вищої освіти та її результату (порівняння міжнародного і національного досвіду) / Ж. В. Таланова // Вища освіта України: теорет. та наук.-метод. часоп. / Ін-т вищ. освіти АПН України. - [Київ] : [Гнозис], 2008. - Дод. 2 : Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології, Т. 1 : Педагогіка вищої школи: рефлексії сьогодення. Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна. – С. 382-389. – Бібліогр.: с. 389 (26 назв) – укр.

42. Тарасенко, Г. А. Роль студентства в реформуванні системи освіти в рамках Болонського процесу / Г. А. Тарасенко // Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта (консенсус, партнерство, стандарти) в контексті Болонського процесу : матеріали наук.-практ. конф., 13-14 груд. 2005 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури. - Харків : ХДАК, 2005. – С. 47-48.– укр.

43. Фоменко, Н. А. Теоретичні основи стандартизації вищої професійної освіти / Н. А. Фоменко // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України, Мін-во освіти і науки України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти. - [Київ] : [б. в.], 2009. - **Вип. 61.** - С. 156-164 : іл. - Бібліогр.: с. 164 (24 назви).– укр.
44. Франчук, Т. Й. Цілісний освітній простір: педагогічні основи його формування: монографія / Т.Й. Франчук; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка. — Кам'янець-Поділ., 2009. — 244 с. — Бібліогр.: 97 назв. — укр.
45. Франчук, Т. Й. Підручник з педагогіки в контексті нових освітніх стандартів / Т. Й. Франчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп., 18-19 квіт. 2007 р. / Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. - Кам'янець-Подільський : [б. в.], 2007. – **Вип. 6, Т. 2.** - С. 164-165. – укр.
46. Холод, О. Підготовка вчителів до педагогічного оцінювання в системі післядипломної педагогічної освіти / О. Холод //Нова педагогічна думка. – 2010.– № 1.– С. 80-83. – Бібліогр.: 3 назви. – укр.
47. Ципко, В. В. Впровадження **європейських освітніх стандартів у ВНЗ культурно-мистецького напрямку** / В. В. Ципко // Навчальні заклади культури і мистецтв України: особливості входження в Болонський процес : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 7-8 черв. 2007 р. / Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. - Київ : [б. в.], [2007]. - С. 86-88.– укр.
48. Шаран, Р. В. Проблема стандартизації програм підготовки магістрів інформаційних технологій у вищій школі України / Р. В. Шаран //Вісник Черкаського університету : Сер.: Педагогічні науки. . Вип. 146 / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького ; [голов. ред.: А. І. Кузьмінський ; редкол. серії: Н. А. Тарасенкова (відп. ред.) та ін.]. - Черкаси : [б. в.], 2009. - С .23-27. - Бібліогр.: с. 27(5 назв).– укр.
49. Шестоपालюк, О. Громадянська освіта як фактор формування громадянських компетентностей сучасної молоді / О. Шестоपालюк // Рідна школа 2010.– № 3.– С. 33-3.– Бібліогр.: 6 назв.– укр.
50. Шимків, І. В. Теоретичні засади зовнішнього оцінювання в освітній системі Німеччини / І. В. Шимків // Проблеми сучасної педагогічної освіти : [зб. ст.] /
51. Spring, J. American Education. 11th ed. / J. Spring. - Boston [etc.] : McGraw-Hill, 2002. - 322 p. - Бібліогр. у кінці розд.– англ.